

ритма и рифмы в переводе М.Лукаша поэмы Г.Аполлинера "Зона". Исследованы особенности лингвопоэтики Аполлинера относительно семантических и композиционных структур, а также рассмотрены присущие переводческому стилю М.Лукаша средства воссоздания версификационных построений поэмы.

Ключевые слова: *поетический перевод, верлибр, функциональная адекватность, стилистическая эквивалентность, идеостиль переводчика.*

Krushynska O.G., PhD., assist., KNU, Kyiv

RHYTHM-COMPOSITIONAL TRANSLATION TOOLS OF MYKOLA LUKAS' TRANSLATION OF THE GUILLAUME APOLLINAIRE'S POEM "ZONE"

The article deals with the tools of achieving functional adequacy and stylistic equivalence when recreating the rhythm and rhyme in Mykola Lukas' translation of the Guillaume Apollinaire's poem "Zone". The features of the poetics of Apollinaire concerning semantic and composite structures are investigated and also the recreation facilities of versification constructions of the poem are discussed, that are inherent to M. Lukas' translation style.

Keywords: *poetic translation, vers libre, functional adequacy, stylistic equivalence, translator's idiosyle.*

УДК 811.133.1'373'374

Крючков Г.Г., д.філол.н., проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

НЕОСЕМАНТИЗМИ З ПОЗИТИВНОЮ КОНОТАЦІЄЮ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

У статті аналізуються неологізми-неосемантизми з позитивною конотацією, які з'являються на сторінках французьких газет та журналів кінця минулого – початку нового століття.

Ключові слова: *неологізм, неосемантизм, конотація, позитивізм, гуманізм.*

Постановка проблеми. Постійний розвиток французької мови, поповнення її лексичного складу новими словами, яке відбувається на тлі поширення міжкультурної взаємодії, розвитку міжнародних

контактів і глобалізації, посилюють інтерес сучасної лінгвістики до проблем лексико-семантичних і лексикографічних процесів.

Актуальність наукових досліджень у цій сфері зумовлено як увагою дослідників до словотворення у французькій мові, так і необхідністю постійно фіксувати неологізми.

Як відомо, бурхливий розвиток науки і техніки, глобалізаційні процеси у світі призвели до суттєвих змін у лексико-семантичній і лексикографічній системах французької мови кінця XIX початку XXI століття. Появу великої кількості нових слів, що з'являються в засобах масової та індивідуальної інформації, обумовлено як словотворенням у французькій лексико-семантичній системі, так і запозиченнями з інших мов, в першу чергу англійської. Аналіз сучасних французьких газет за 2013 рік, а саме *Le Monde*, *Figaro*, *La Tribune*, *Libération*, *Le Parisien*, *Courrier international* та інших, свідчить про перенасиченість газетних статей лексичними інноваціями, які подаються курсивом, в лапках та за допомогою інших графічних засобів з поясненнями, коментарями та тлумаченнями.

Традиційно до семантичних шляхів збагачення лексики, або ресемантизації, зараховують будь-які зміни значення слова [1-13]: конверсія (*le beau*, *les troupes amies*, *une jupe cloche*, *sentir bon*, *payer cher*, *parler bas*, *chanter faux*), переноси значення (*un magnifique Rubens*, *la bordeaux*, *un tartuf*, *la Manche*), семантичний трансфер (*sens propre et sens figuré*), метафоризація та метонімізація (*la fièvre des loyers*, *la dent d'une scie*, *c'est une scie (cette femme)*, *la bouche d'un canon*, *un coeur de lion*, *une lionne*, *un cochon*, *le poids de l'âge*; *le pinceau de Raphael*, *un coeur d'or*, *il aime la bouteille*, *il porte un daim*, *les robes noires*, *le poulailler dans le théâtre*, *la maison en émo*), розширення та звуження значення (*bureau – laine dure*, *la vedette – être en vedette et la vedette du cinéma*, *toilette – diminutive d'une légère étoffe de lin*; *labourer – travailler et labourer la terre*, *le roman – au Moyen Age signifiait toute oeuvre littéraire écrite en langue romane*), переносне значення за функціональним призначенням (*la plume d'oie – la plume d'acier*), послаблення значення (*étonnement – autrefois une violente commotion*, *charme – autrefois un effet magique*), зміни значення, що з'являються в результаті нерозуміння слів у мові дітей чи необізнаних людей так звана "народна етимологія" ("*forain*" signifiait "*étranger*" mais s'est lié avec "*foire*" et est devenu son adjectif; *une liqueur opiacée est devenue "une liqueur à pioncer*, ce dernier est un synonyme familier de "*dormir*"), соціальна колоризація мови (*résistant*, *partisan*, *patriote*, *maquisard*, *collaborateur*, *la bof génération*),

полісемізація слів (*faire – 80 sens, mettre – 50, aller – près de 40*), евфемізація (*mourir – s'endormir, s'en aller; le cadavre – les restes, les dépouilles*), табування, або субституція лексичних одиниць (*mentir – déformer la vérité, un mensonge – une erreur voulue*) і т.д.

Серед нових слів можна натрапити на "хибних друзів" (*mots trompeurs*), лексику, що належать до піднесеного, або високого, стилю (*mots subliminaux*), маркери (*mots marqueurs*), табу (*mots tabous*), "приголомшливі" лексичні одиниці (*mots sidérants*).

У сучасних друкованих ЗМІ (газети, журнали, книги тощо) знаходимо велику кількість лексичних одиниць із позитивною конотацією. Нещодавня поява через мову реклами дієслова *positiver* віддзеркалює цю тенденцію у французькій мові та свідчить про поширення неологізмів із позитивною конотацією або семоопозитивними радикалами [4, с. 154]. Як зазначає газета "Фігаро", *le positif est de refoug*. На відміну від евфемізмів, які належать до стилістичних явищ і можуть розглядатися як приклад розширення значення, пом'якшення чи приховування негативного, неприємного, одіозного тощо, "позитивізм" та "гуманізм" формують у людей певну громадську думку суспільства майбутнього.

Проаналізуємо появу двох неосемантизмів у французькій мові кінця минулого століття: *globalization*, або *globalisation*, та *mondialisation*. Обидва слова можна перекласти українською мовою як "глобалізація", однак лише другий з них має позитивне значення та низку конотацій, пов'язаних із гуманізмом, культурою, різнобарвністю мов і думок, повагою до прав і свобод людини.

Євроінтеграція зумовлює сьогодні створення нових слів і особливого дипломатичного лексику.

Так, неологізм "*bientraitance*" нещодавно з'явився у французькій мові як антонім до функціонуючого з початку XVI століття слова "*maltraitance*". Відоме з XV століття слово "*camp*" як таке, що пов'язане з військами (*camp militaire*), з ув'язненнями (*camp de prisonniers, camp de concentration*), з насильством тощо, набуває сьогодні позитивної конотації: *camp Obama – partisans d'une personnalité politiquement correcte*.

Мова не йде про механічну заміну слова з негативною конотацією його евфемізмом, але про появу енантіосемічної конотації з позитивним нюансом. У французькому лексику залишається достатньо таких слів, як "*famille*", "*clan*" тощо (*mot péjoratif pour désigner l'équipe d'un chef d'Etat qui est diabolisé dans les médias : "le clan Assad", "le clan Ben Ali"*).

Уживання в газетних статтях неосемантизму "égalité réelle" пов'язується з бажанням журналістів виправдати найбільш екстремістські вимоги жінок (ex. : le gouvernement veut instaurer " l'égalité réelle " entre les hommes et les femmes). Слід згадати також запозичене з англійської мови слово "gender", яке набуло у французькій мові іншої фонетико-графічної форми – "genre" і яке вживається замість слова "sexe". Відповідно до ідеології гендера статевої відмінності не є природними, а вигаданими, тому, усі сексуальні схильності є нормальними і можуть вільно обиратися людьми. До гендерної сфери належать також новотвори "sextrémistes" des Femem, les phrases "non-sexistes", "biodiversité" ("Courier international", 18.9.2013).

З метою пом'якшення реальності певній лексиці надається інше значення. Наприклад, прикметник "fragile, fragilisé" має сьогодні значення "pauvre": "personnes fragilisées face à l'écrit". Він уживається щодо осіб, які не вміють читати (Enquête Insee sur la lecture et le calcul, décembre 2012).

У сфері економіки з'явилася низка позитивізмів, що виправдовують специфічні дії та операції, спрямовані на приховування доходів, несплату податків тощо: paradis fiscal, niche fiscale, évasion fiscale, exil fiscal, exilés fiscaux.

Політичний курс європейських країн спрямовано на захист прав і свобод громадян. Результатом реалізації цього курсу є поява великої кількості так званих "гуманізмів". Замість слова "immigrations" політики вживають "mobilité européenne. Слова "crimes", "agressions", "violences" "рекомендовано замінити на більш нейтральне "les inconduites" (CNRS); les violences racistes en Afrique, "violences tribales" – на "heurts ethniques"; "privés de papiers" – на " sans – papiers ".

У випадку, коли іммігрант здійснює злочин, кажуть "il a dérivé", що значить "його поведінка відхиляється від норми". Цей неосемантизм уживається також щодо некоректних висловлювань. Наприклад, "Depardieu: dérive ou provoc" (заголовок статті у Parisien, 8/01/2013).

Проблеми молоді, зокрема з імміграційних кіл, їхня адаптація до професійного середовища Франції тощо, втілено в новотворі "différences intergénérationnelles" (La Tribune, 13.09.2013, p.24).

Найбільшу кількість неосемантизмів фіксуємо серед запозичених слів. Прикметник "smart", що походить з англійської мови (*фам.* елегантний) уже давно подається у французьких словниках [12].

Сьогодні газети вживають "smart grids" (réseaux intelligents), "La Smart Watch" (la montre intelligente), les smartphones тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасна французька лексика суттєво поповнюється неосемантизмами з позитивною конотацією, що утворюються як за рахунок внутрішньомовних процесів, так і запозичень, здебільшого під впливом екстралінгвальних чинників: політика, ідеологія, суспільне життя, система цінностей тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гак В. Г., Григорьев Б. Б. Теория и практика перевода. Французский язык. – М.: "Интердиалект+", 2000. – 456 с.
2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. – К.: Видавничий центр "Академія", 1999. – 288 с.
3. Скрелина Л. М., Становая Л. А. История французского языка. – М.: Высш. шк., 2001, – 463 с.
4. Тищенко К. Метатеорія мовознавства. – К.: Основи, 2000. – 350 с.
5. Чекалина Е. М., Ужакова Т. М. Лексикология французького языка. – СПб.: Изд-во С.-Петербурзького ун-та, 1998. – 236 с.
6. Andrievska A. Cours de lexicologie française. – К.: Editions de l'Université de Kiev, 1958. – 138 p.
7. Ballard M., El Kaladi A. Traductologie, linguistique et traduction. – Arras : Artois Presse Université, 2003. – 308 p.
8. Bernet Ch., Rézeau P. Dictionnaire du français parlé. – P. : Seuil, 1989. – 465 p.
9. Frutiger A. L'Homme et ses signes. – P. : Atelier Perrousseaux, 2004. – 320 p.
10. Hagège C. Combat pour le français. Au nom de la diversité des langues et des cultures. – P. : Odile Jacob, 2008. – 247 p.
11. Léon P. Phonétisme et prononciations du français. – P. : Armand Colin, 2011. – 284 p.
12. Le Petit Larousse illustré. – P. : Larousse, 1999. – 1785 p. 13. Walter H. Le français dans tous les sens. – P. : Éditions Robert Laffont, 1988. – 384 p.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Courrier international du 12 au 18 septembre 2013 № 1193, La Tribune du 13.09.2013, Le Monde du 16.09.2013, Le Parisien du 16.09.2013 № 21477, Libération du 16.09.2013, Dico de novlangue – Fdesouche.com.

Крючков Г.Г., д.филол.н., проф.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

НЕОСЕМАНТИЗМЫ С ПОЛОЖИТЕЛЬНОЙ КОННОТАЦИЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье анализируются неологизмы-неосемантизмы современного французского языка с позитивной коннотацией, которые появляются на страницах газет и журналов конца прошлого – начала нового века.

Ключевые слова: *неологизм, неосемантизм, коннотация, позитивизм, гуманизм.*

Kriuchkov H.H., D. litt., Full Professor,
Institute of philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

NEOSEMANTISMS WITH POSITIVE CONNOTATION IN MODERN FRENCH

The article is devoted to the analysis of neologisms-neosemantisms with positive connotation in modern French which appeared in newspapers and magazines of the late 20th and early 21st centuries.

Key words: *neologism, neosemantism, connotation, positivism, humanism.*

УДК 81'23

Куліш Т.В., асп.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ТИПОЛОГІЯ АКЦЕНТУЙОВАНИХ МОВНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Статтю присвячено аналізу вираження психологічної акцентуованості в американському політичному дискурсі. Встановлено, що стиль вербальної поведінки в політиці відповідає певному типу акцентуацій характеру політичного діяча, що виявляється у дискурсивних особливостях тексту. Розрізняють такі стилі вербальної поведінки політиків: параноїдальний, демонстративний, компульсивний, депресивний, шизоїдний, циклоїдний, з яких